

ker so gosp. fajmošter na „Wachtelprein“ povabljeni“, ter bo že le spet kmet z glavo zmajeval, kakošen hudnik ti mora biti ta „Wachtelprein“, ker celó „nobenega“ nauka nikjer ne bo za voljo njega; — slišali bomo, kakor do zdaj, da ima cerkev od največjega „potentata gvaft in kroft, zapovedi gori postavljati“ itd. Tako nikdar in nikoli ne bodo spolnjene blage želje našega prevzvišenega gosp. knezoškofa, ki so jih izrekli precej ob svojem prihodu v Ljubljano bogoslovcom. Toraj, o uboga slovenščina! še te bodo mlatili, še te križali; toda le derži, saj si ti mlatve že tolikanj vajena, da se že domačinom samim čudno zdí, ako te kdo po tej navadi ne udriha, — kakor se je nam, prijatli, kdaj čudno zdelo, če g. K. v šolo pridši, kakovemu Šiškarju iz hlačic niso stepli prahú. — Učnik na pravem mestu, čeravno se ne more naenkrat horvaščine znebiti, je gosp. prof. Macun, ki je še le letos iz Zagreba prišel, vés vnet za našo domačo reč in učen jezikoslovec. Da Slovenci na Kranjskem se damo radi umiriti že z dobrim namenom in blago voljo, tega so nam žive priče marsikteri gospodje, ki so v Ljubljano v službo pridši komaj našo slovnico kupili, in smo jih že vsi čislali; če si je pa kdo še kacega učnika preskerbel, je berž od njega počil glas, kako vnet da je za naš jezik in národ. Čast tedaj gosp. M. za njihovi trud in hvala mu za to, da tudi staroslovenščino s starim in novoslovenskim slovstvom vred razlaga in soznanja učence z ilirskim narečjem! Vendar vse to na enih ramah, utegne biti pretežka naloga. Za tega del bi bilo treba, da bi se vsa slovenščina primerno izročila dvema gospodoma, zakaj svest sem si, da tudi gospod Marna je volja, storiti kolikor mu je le moč, ako bi le višji gospodje hotli spoznati, „da je delavec vreden svojega plačila“. — Toliko za danes! Bog daj kaj več veselega ob novem letu! **Z Bogom!**

Vedno Vaš

zvesti M. T.

Iz Ljubljane 17. dec. Da so ministru Gođuhovskemu cesar slovó dali, je bila Ljubljani toliko veselejša novica, ker posebno on je tega kriv, da je naša dežela samostojno deželno poglavarstvo zgubila. Od druge strani pa je vse veselo, da je izpraznjeno imenitno službo nastopil vitez Schmerling, mož skozi in skozi ustavnega duha. Od njega verno pričakujemo, da ne bo razločka delal med narodom in narodom, ampak vsakemu dal kar mu gré. Gosp. minister Gođuhovski je z živo besedo priporočal c. k. okrajnim gosposkam v Galiciji, da morajo dopisovati ljudstvu v domačem jeziku, — gosposkam na Slovenskem ni zinil ne besedice o tem, kar je v Galiciji za tako silno potrebno spoznal, in vendar je pri nas ravno taka kakor tam. Cesarski ukaz zastran učnega jezika od 8. avgusta je bil razun Beneškega oklicam vsem deželam avstrijskim v državnem zakoniku; v Ljubljano (in menda tudi v Gradec in Terst) je prišel od ministerstva z ukazom, da ga o čudo! ni treba gimnazijalnemu vodstvu sporočiti! Govori se sicer, da to je tako obernal neki g. minist. svetovavec, kterege princip je nek tudi, da domači, v slovenščini terdni učitelji povsod drugod dobijo lože službo, le domá — na Slovenskem ne. Ali je res ali ne, ne vemo; to pa je gotovo, da to zlo podira zaupanje, ako se v državnem zakoniku slovesno oklicane cesarske postave ne spoštujejo zvesto. Vse to bo gotovo pod novim ministrom drugače. — Radostni smo tudi brali v darovnici preuzvišenega gosp. škofa Strosmajer-ja, s katero za utemeljenje jugoslavenske akademije znanosti (ne vseučilišča) darujejo 50.000 gold., da blagi mecén, slava jim! se prijazno ozirajo tudi na Slovence, „kojim bi se tim obezbjedio narodni život i napredak, a nam Horvatom i Srbijem nabavila liepa kita umnih suposlenikah“. O tej važni ustanovi bojo „Novice“ še večkrat govorile. — Kakor se kaže, bomo vendar tudi mi Ljubljančani si napravili višjo realno šolo, katero naše sosedne mesta že imajo, ker poslednji čas se je mestni odbor iskreno lotil tega početja. Da bi le na pol pota

ne ostal! Berž ko bo kaj gotovega, bomo povedali tudi to veselo novico svojim bravcom. — Iz reduta se bo mogla naša Št. Jakobška šola spet preseliti, ker se bo ondi spet vojaška bolnišnica napravila. To šolo zmiraj prenašamo kakor mačka mlade. Najbolje bi bilo, da bi ostala za zmiraj v poglavni normalni šoli, kjer bo prostora dovolj, ako za realko dobimo lastno hišo. — Ker že od bolnišnice govorimo, naj povemo še to, da pretekli teden je prišla iz Gradca prečastita priorka usmiljenih sester, grofinja Brandies-ova našo mestno bolnišnico ogledat, katero so pred nekimi leti tudi sestre tega reda prevzele. Ker je gospá priorka slišala očitne tožbe zoper njih gospodarstvo v bolnišnici, je zaslišala razun gosp. oskerbnika in kontrolorja tudi dva gosp. perva zdravnika te bolnišnice vpricho sestre prédnice; vsi, posebno pa gosp. zdravniki so ji odkritoserčno razodeli velike napake, ki so se tudi tu vgnjezdile, in na drobno povedali pogrške, katerim bo treba konec storiti, da ne bo prepozno. Gospá priorka je obljubila v okom priti vsem resničnim pritožbam, in kakor slišimo, je sedaj že marsikaj drugače. — Mestni odbor je Njih eksc. bivšemu našemu, sedaj moravskemu deželnemu poglavarju gosp. grofu Chorinskemu, podal diplom častnega mestojana ljubljanskega. — Sedaj pa le memogredé še nekaj. Kakor smo povedali, je dunajski časnik „Wanderer“ prinesel unidan pošten dopis iz Ljubljane zastran naše gimnazije. Komaj pa je „Wanderer-jev“ dopisnik izustil svojo besedo, ga že napade nek gad iz Ljubljane v „Ostd. P.“ in s svojim strupom oslini resnico, češ, „da ta spis izvira od stranke, ki bi rada tudi pri nas vodo kalila in v kalnici ribe lovila, ker prinaša „leidige“ Sprachenfrage na tapet. O Spiegelberg, wir kennen dir! Iz tiste mlake, kjer ti čepiš, ni mogoče družega glasa! Voda, katero ti oni stranki obrekuješ, je čista, bistra voda — je cesarski ukaz od 8. avgusta, je cesarski diplom od 20. oktobra. Ta voda, se vé da je kukom ali pubčem motna voda; v tej vodi vam ni živeti, v tej vodi vam žuga pogin; zato ni čuda, da vam sta cesarska pisma tern v peti „leidige“ Sprachenfrage. Bukev se bo, kadar bo „pravica meso postala“, toliko spisalo, da bojo pubči v mlakah debelo gledali; saj to sami veste, da Slovenci so dobre „butice“ in da slovenski jezik ni več otrok. Za nje se ne pečajte vi, ki v nobenem jeziku še niste nobenih spisali; to skerb prepustite drugim, ki še nikoli niso vas pomoči prosili!

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Vladni dunajski časnik je 15. t. m. naznanil 4 cesarske pisma: eno pismo podeluje ministru-predsedniku grofu Rechberg-u za zvesto in marljivo službo véliki križ Št. Štefanovega reda, — drugo pismo podeluje ravno to poslavljenje tudi za zvesto in marljivo službo grofu Gođuhovskemu, — tretje pismo določuje viteza Schmerling-a za državnega ministra namesto grofa Gođuhovskega, ki je te službe odvezan, — četrto pismo pa žlahnega Plener-a, ki je bil dosihmal le začasni minister dnarstva, določuje za pravega ministra.

— Vsi naši časniki „Te deum“ pojó, da je grof Gođuhovski zapustil ministerstvo, in so veseli, da je na njegovo mesto stopil vitez Schmerling, mož, ki spoznava terjatve in potrebe sedanjega časa, pa ima tudi dobro voljo, jim zadostiti in avstrijski državi pomagati iz obilnih zadreg kolikor bo mu moč. Obče znano je, da je Schmerling pošten mož, ki ima tanko vest, česar priča je zlasti to, da je leta 1849, ko smo konstitucijo imeli, že minister bil (minister pravosodja, ki je sodbe po prisežnih možéh ali porote vpeljal) pa ni hotel več minister biti, ko je bila ustava preklicana. Naši dunajski časnikarji so pa zlasti za to veseli, da je Schmerling spet minister, ker ga imenujejo „tajč-liberal“ in se nadjajo od njega, da pod njim bo nemštvo zvonec nosilo. Ako bi to tako bilo,

kakor si nemškutarski časnikarji mislijo, bi ne mogli Slovani in drugi narodi avstrijski dosti veselja nad novim gospod ministrom imeti; al od poščenega ustavnega ministra, kakor je Schmerling skoz in skozi, moramo pričakovati, da bo pravičen vsem narodom, ker tega nam je porok njegovo dosedanje obnašanje, ker to veleva cesarski diplom od 20. oktobra, ker to terja sedanji čas, ktereга glas je preočiten, da bi se mogel prezreti ali zatreti. Da novi gosp. minister ne bo sreče in slave avstrijskega cesarstva samo zunaj v nemškem „bundu“ več iskal, mislimo za to, ker ima toliko dokazov in skušinj, da ga ne bo mikalo preveč po Frankobrodu.

— V četrtek je bila pravda zoper Richterja in njegova dva služnika Krumbholz-a in Bayer-ja končana. Deželna sodnija je Krumbholz-a in Bayer-ja za čisto nedolžna spoznala, Richterja pa v tem krivega, da je z 26.000 gold. pomazal generala Eynatten-a in ga tako na svojo stran dobil pri mnogim zalaganji laške armade; s tem pa ga je zapeljal k krivi rabi službene oblasti, in to je po §. 105 kazenske postave hudodelstvo, zavoljo ktereга je sodnija Richterja za 1 mesec v ječo obsodila, s tem pristavkom, da se bo vsaki teden trikrat postil, 25.634 gld. 5 kr. pa mora darovati ubožnici dunajskega mesta, in sicer stroške cele pravde državi poverniti; goljufija, ktere je bil tudi obdolžen, se mu ni mogla spricati, tedaj je bil te krivde zavoljo tega oprosteno, ker dokazov ni; v vseh drugih rečeh je bil nedolžen spoznan. Ko je Richter slišal razsodbo, se je vès omamljen zgrudil na stol. Njegov zagovornik se je oglasil potem in rekel, da se bo zoper to preojstro razsodbo pritožil pri višji sodnii. Al tudi državni pravdnik je rekel, da se bo pritožil, ker je razsodba premilostljiva; pozneje se je vendar premislil in ni tega storil. Ker sedaj pritožba do višje sodnije svojo pot gré in ne more biti tako hitro rešena, je bil Richter v saboto iz zapora izpušen, dokler ne pride konečna sodba.

— Tisti trije judje, ki so bili zavoljo 20.000 volov, ki so jih prodali za laško armado lani, goljufije obdolženi in da so generala Eynatten-a zapeljali v krivično rabo njegove službene oblasti, so bili vsi čisto nedolžni spoznani in berž iz zapora izpušeni. Zoper tiste 4 jude pa, ki so zavoljo volov pobegnili, bo razsodba še le oklicana.

— V torek, 18. dan t. m., bo tukaj v dvorani „pri Sperlu“ slovanska beseda, ktere dohodki so namenjeni za Kačićev spominek. Na vse kraje so se razposlale prijazne povabila k tej besedi, ktere se bojo pa mnogi rodoljubi le v duhu udeležiti mogli.

— Naši časniki oberajo skor vsaki dan Dunajčane, da se tako mlačni kažejo, kar se tiče novih volitev mestnih odborikov. „Potlej — pravijo — bote pa mermrali in godernali, ko vam mestni odbor ne bo delal po volji; sedaj pa, ko je čas se poslužiti svojih pravic in skerbeti za volitev pravih mož, ste pa zaspanci“.

Iz Tersta. Presvitli cesar so našemu mestu letos odpustili rekrutbo, ker število prostovoljcev že toliko znaša kakor bi rekrutov treba bilo.

Horvaško. Iz Zagreba. Po dohodu deputacije iz Dunaja je bila 10. t. m. banska konferencija, v kateri je ban čital pismo cesarjevo, ki je rešilo prošnje zagrebške deputacije. Na to so se začeli živahni pomenki: ali naj se Njih vel. kralju pošlje zahvalnica brez primetbe ali s primetbami; sklep je bil po večini glasov za zahvalnico brez vsake primetbe, ker za primetbe je glasovalo le 13 odborikov. — 14. dan t. m. smo slovesno praznovali stoletno obletnico slavnega jugoslavenskega pesnika Kačića-Miošića; veliko mašo so peli knezoškof kardinal Haulik; pričo sta bila škofa Štrosmajer in Soić, ban Sokčević, vsa gospôda, šolska mladež v narodni obleki in narodnimi tribroj-

nimi zastavami itd.; opoldne je bil v narodnem domu obed, h kteremu je bilo povabljeno blizo 200 gostov; zvečer je bila sjajna zabava v dvorani.

— V Karlovcu bo ob novem letu začel izhajati nov časnik v horvaškem jeziku pod naslovom: „Obće poslovne novine za Hrvatsku, Slavoniju i Dalmaciju“, ki bo obsegal tergovino, poljedelstvo, obertnost, vertnarstvo, živinarstvo, vinstvo, bčelarstvo itd. in ga bo vredoval gosp. Dahoslav Lukšić; izhajal bo vsaki mesec v zvezkih z 20 stranmi in veljal na leto 4 goldinarje s poštnino vred. (Vredništvo „Novic“ radostno pozdravlja novega tovarša na polji, ki ga obdeljujejo tudi „Novice“.)

Česko. Iz Prage 12. dec. Včeraj je bil dr. Ladislav Rieger več ur pri novemu deželnemu poglavarju, ki ga je tudi h kosilu povabil in mu krepko podporo za njegov novi časnik „Narod“ zagotovil, posebno pa še obljubil, za narodno šolsko omiko skerbeti.

Ogersko. Čedalje bolj se kaže, da Ogri hočejo za svoj deželni zbor vse pravice, ki so jih imeli leta 1848, tedaj tudi pravico dovoljenja davkov in rekrutov. Dvorni kancelar baron Vay ima tedaj od dne do dne težavniši stan. 18. t. m. se je začela o Ostrogonu važna konferencija, ki nek ne bo čez 5 dni terpela. Govori se, da deželni ogerski zbor se utegne že začeti 10. svečana 1861.

Iz serbske Vojvodine. Čedalje bolj se terdi, da le narodni škupščini gré pravica določiti razmero med Vojvodino in Ogerskim.

Iz Benetk 10. dec. Rekrutba je za letos končana skor v celem našem kraljestvu. Po mestih je blizo peti del vojaščini podverženih pobegnili k Sardincom, po kmetih pa je maloktereга zmanjkalo. Poslednji čas so tudi najbolj vroči ljudje bolj mirni postali; obnašanje Napoleonovo jim zlo preseda.

Laško. Sardinci so 14. t. m. jenjali bombe metati v Gaeto, ker mislijo, da cesar Napoleon kralju Francu resno svetuje, naj zapusti Gaeto in deželo. Dalje se govori, da vlada angležka, francozka in sardinska čedalje bolj tiši v sv. očeta, naj se sprijazni z Italijo in kraljem Viktor Emanuelom. Francozka armada se napravlja na odhod iz (papeževe) Viterbe. V Neapolji je dosti homatij, ker Sardinci in Garibaldovci se ne morejo terpeti, vmes pa rogovili tudi kraljeva stranka in Muratova. Povsod je še dosti zmešav; Kavour-a je nek božje udarilo.

Zavolj sv. praznikov v torek in sredo pridejo prihodnje (poslednje) „Novice“ letošnjega leta že v pondeljek na svetlo.

Pogovori vredništva. Gosp. J. H. v St. Os: Kar ste nam poslali „o potrebi slov. jez. v ured.“ je tako praktično, da lepo prosimo popolnoma dodelati ta spis, s kterim bomo berž ob novem letu začeli, ker z letošnjima dvema listoma bi ne bili več izhajali. — Gosp. dr. R. v Gradcu: Poslani spis bomo radi vzeli, pa dozdej še nismo mogli. Za omenjeni „načert“ manjka sedaj še čisto vsega; zlasti ni prezreti velik razloček, ki ga je naredil cesarski diplom od 20. okt. med deželami unkraj in takraj Litave; prihodnji deželni zbori bojo organ za to. — Gosp. Jan. Vesninu: Hvala za prejeto! — Gosp. M. Hl. v G: Hvala! pa ker imamo le en sam list še, bomo mogli odložiti berž ko ne za novo leto. — Gosp. L. M. na R: Ker se dopis Vaš naključno skor vès sklada z onim iz D., bote zavoljo tesnote prostora prijazno dovolili, da ne ponavljamo dvakrat. — Dvema gosp. dopisnikoma, ki sta naš vprašala o zadevah županov, bomo odgovorili v prihodnjem listu.

Kursi na Dunaji 18. decembra.

5% metaliki 65 fl. — kr. Ažijo srebra 40 fl. 10 kr.
Narodno posojilo 76 fl. 80 kr. Cekini 6 fl. 62 kr.